

Multikulturní výchova

Mgr. Andrea Preissová Krejčí, Ph.D.

Cíle viz karta předmětu, ve zkratce:

- *Reflexe realizace MKV na českých školách.*
- *Vycházíme z analýzy zjišťující přístupy pedagogů k realizaci multikulturní výchovy pedagogy základních a středních škol v České republice.*
- *Popíšeme redukcionistické chápání multikulturní výchovy vztahující se výhradně k etnickým a kulturním odlišnostem.*
- *Popíšeme transkulturní přístup k MKV.*
- *Ukážeme příklady dobré praxe.*
- *Seznámíme se s nejnovější literaturou vztahující se k dané problematice.*

Postmoderní diskurs

- Ideové kořeny multikulturalismu nalezneme v novověké i postmoderní filozofii, která preferuje nové hodnoty a etabluje novou etiku současnosti.
- Vzniká nová morálka založená na principech uznání plurality jako společenské hodnoty vedoucí jedince k převzetí zodpovědnosti za život dalších generací.

Úvod do teorie multikulturalismu

Pluralistický či diferenční model

- Je založen na představě přirozených a nepřekročitelných hranic mezi skupinami.

Kritický multikulturalismus

- Usiluje o rozšíření kritického dialogu napříč skupinovými hranicemi a zároveň i v rámci skupin a klade důraz na individuální přístup.

Multikulturní výchova

REDUKCIONISTICKÉ POJETÍ MKV

- Popisuje sociokulturní jednotky jako homogenní a statické skupiny.
- Selektivnost informací.
- Podtrhává jinakost druhých a zjednodušuje jejich odlišnost.

TRANSKULTURNÍ PŘÍSTUP

- Hledá společná témata.
- Využití kooperativních strategií ve výuce.
- Ustupuje od výčtů charakteristik jednotlivých skupin.
- Relativizuje koncepty skupinové identity

Literatura

- Viz karta předmětu, předně:
- PREISSOVÁ KREJČÍ, A. *Za hranice multikulturalismu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2016.
- PREISSOVÁ KREJČÍ, A. *Multikulturalismus – ztracené paradigma?* Olomouc: Univerzita Palackého, 2014.
- PREISSOVÁ KREJČÍ, A. – CICHÁ, M. – GULOVÁ, L. *Jinakost, předsudky, multikulturalismus*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012.

- HIRT, T. Svět podle multikulturalismu. In HIRT, T. – JAKOUBEK, M. a kol. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005.

- MOREE, D. *Základy interkulturního soužití*. Praha: Portál, 2015.

Ne všechny vietnamské děti přebraly po rodičích večerky.

- Do Thu Trang
- Úkol dne: Zjistěte o paní Do Thu Trang dostupné informace
- Viz např. <https://www.youtube.com/watch?v=G3Czhb2t0WU>
- Jakým stereotypům o Vietnamcích její život odporuje?

Menšiny a migranti

Nejen v ČR

„Co si představujete pod pojmem menšina?“

- Pod pojmem menšina si můžeme představit nejenom komunity Vietnamců, Romů, Řeků, Slováků, ale také osoby handicapové, sociálně slabé, seniory, drogově závislé, bezdomovce, náboženské skupiny a mnohé další.
- Etnické menšiny jsou obecně složeny z jednotlivců spojených dohromady různými vazbami – původem, národností, kulturou, náboženstvím ad.
- Národnostní menšinou označuje takové menšiny, jejichž příslušníci se začnou považovat za součást národa, který žije za hranicí státu, v němž tvoří menšinu. Jejich jazyk byl kodifikován na půdě onoho „mateřského národa“, jehož kulturu přijímají a sdílejí...

Předsudek má mnoho podob

- uvědomit si „jinakost“ lidí kolem sebe,
- naučit se s touto jinakostí pracovat – budovat vnitřní porozumění, toleranci a empatii,
- porozumět pojmům generalizace, stereotyp a předsudek, dokázat tyto pojmy vůči sobě vymezit,
- uvědomit si stereotypy ve svém vlastním myšlení a jednání,
- přijmout vlastní „jinakost“ a na prožitku této jinakosti budovat empatii vůči lidem posuzovaným na základě stereotypů.

Postoje

- jsou dle Hayesové (2003, s. 96) predispozice k příznivé nebo nepříznivé reakci na daný objekt. Postoje se utvářejí v průběhu ontogeneze, respektive socializace jedince, a to jak ve výchovných interakcích, tak ve spontánním sociálním učení. Postoje jsou tedy naučené a současně stabilní a konzistentní. Postoje mají kognitivní, emocionální a behaviorální dimenzi (srov. vymezení interkulturních kompetencí In Buryánek, a kol., 2002) a od názorů se liší tím, že nepředstavují jen domněle pravdivé výroky, ale obsahují hodnotící složku, vyvolávají v nás pocity, které se váží k určité záležitosti.

Stereotyp

- je jednotvárný, ustálený, navyklý vzorec chování a myšlení. Nejčastějším negativním projevem stereotypu vůči druhým jsou předsudky či přímo diskriminace, tedy odlišné a většinou nespravedlivé chování k druhým kvůli jejich příslušnosti k určité skupině – např. náboženské, národnostní, etnické, sociální aj. Stereotyp může však být i (zdánlivě) pozitivní (např. „lidé s brýlemi jsou inteligentní“). Stereotyp vzniká na základě zjednodušení, přehánění nebo překroucení pravdy, generalizace a představení některých kulturních rysů (atributů) jako „přirozených“ (např. Romové mají to tuláctví v krvi a nikdy nebudou chtít pracovat“). Společenské stereotypy zjednodušují naši orientaci a rozhodování a podporují primitivní rozlišení na „my“ a „oni“. Jsou velmi trvanlivé a člověk je přebírá v dětství či v mládí od svého okolí, a to zejména o takových skupinách, s nimiž nemá osobní zkušenost.

Předsudek

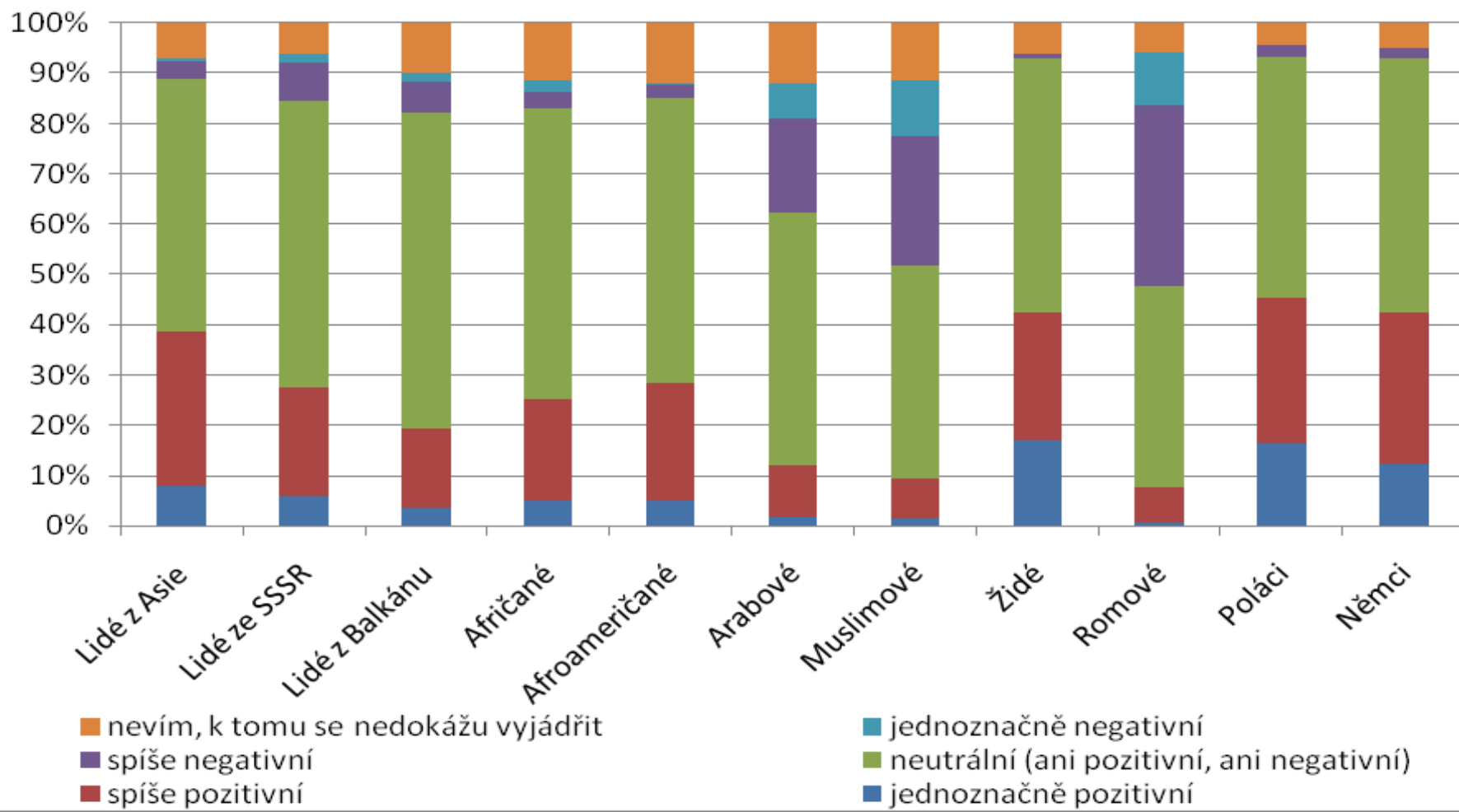
- je přisuzování vlastností (většinou negativních) lidem dopředu, aniž bychom je znali. Někdy je definován jako negativní stereotyp. Obsahuje záporné hodnocení nebo rovnou odsouzení. Jedná se o antipatii, která vychází z chybné a strnulé generalizace. Předsudky můžeme pouze pociťovat (tj. smýšlet o ostatních lidech bez ohledu na jejich skutečné vlastnosti), nebo je i vyjadřovat veřejně, slovně. Předsudky bývají namířeny nejčastěji proti určité skupině jako celku, anebo proti jedinci, protože je příslušníkem této skupiny. (srov. Preissová Krejčí, Šotola, 2012, s. 156–157).

Multikulturní výchova

- **Multikulturní výchova** se zaměřuje zejména na poznání a pochopení kulturních diferencí mezi lidmi nejrůznějšího původu, mezilidské vztahy, interkulturní komunikaci a přizpůsobení životu v multikulturní společnosti.
- **Cílem multikulturní výchovy** je dle RVP pro gymnázia (kol. autorů, 2007, s. 73) především rozvíjet porozumění žáků sobě samým a hodnotám své kultury, podpořit jejich integraci v širším multikulturním prostředí při zachování vlastní kulturní identity. Aby byla multikulturní výchova úspěšná a efektivní, musí prolínat celým výchovným a vzdělávacím prostředím školy, týkat se také mezilidských vztahů ve škole, mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi učiteli a rodinou. Důležité je klima třídy na pozadí širšího školního a společenského prostředí a v neposlední řadě také osobnost učitele a jeho kompetentnost.

**JE NAŠE ŠKOLA ZDROJEM
XENOFOBIE A RASISMU?**

POSTOJE UČITELŮ K PŘÍSLUŠNÍKŮM VYBRANÝCH MINORIT

Výsledky výzkumných šetření

- Pedagogové multikulturní výchovu chápou především jako výchovu k toleranci jiných etnik, národností a kultur.
- Za nejdůležitější znak jinakosti pedagogové považují fyzickou odlišnost etnik. Tedy nejvíce vyzdvihovaly skupinami, které, dle názorů pedagogů, je potřeba se učit tolerovat jsou Romové či Vietnamci.
- Téma MKV je pedagogy úzce spjato s tematikou začleňování romských žáků do škol, a také obecně Romů do společnosti.
- V odpovědích na otázku týkající se postoje Čechů k odlišným etnikům se objevilo především

téma přizpůsobivosti.

36,4 % respondentů se domnívalo, že kvalita života příslušníků odlišných etnik u nás záleží na tom, zda se dokáží přizpůsobit, a to nejen v některých aspektech,

ale ve všem.

Diskuse a závěry

Podle většiny pedagogů by se měla multikulturní výchova zaměřit na

podporu tolerance

odlišných názorů, chování a vzhledu u žáků a žákyň,

osvětu

týkající se rasismu,

seznámení se s riziky prvního dojmu a stereotypizace

či s problematikou lidských práv a diskriminace.

Za méně důležité považovali potlačování stereotypního vnímání muslimů a homofobie.

Diskuse a závěry

- Hodnoty a postoje adolescentů se zaměřením na jejich vnímání příslušníků odlišné kultury či etnicity se veskrze neliší od hodnot a postojů jejich učitelů.
- Postoje k multikulturalismu jsou u obou skupin ambivalentní.

Přizpůsobení?

- Zjistili jsme, že Romové jsou našimi respondenty vnímáni převážně negativně a to bez ohledu na formálně vyšší vzdělání respondentů i jejich rodičů v rámci majoritní české populace. Na tomto faktu nemění valně nic ani lokace školy navštěvované respondenty, ani velikost obce, v níž žijí.

Diskuse a závěry

- Právě z pozice nepochopení a neochoty snažit se pochopit pramení ambivalentní postoj našich respondentů vůči příslušníkům minoritních skupin. Z našeho výzkumného šetření tedy vyplynulo, že jak učitelé tak žáci a žákyně **do jisté míry inklinují ke xenofobii a rasismu**, který se projevuje především ve sdílení negativních postojů vůči romské menšině a vůči muslimům, ale také v převažující míře ve sdílení „neutrálních“ postojů vůči příslušníkům všech minoritních skupin.

Čili v neochotě hledat s nimi společnou cestu, snažit se rozumět a porozumět.

Jaké by multikulturní vzdělávání mělo být?

- Vycházet z pojetí multikulturalismu jako ideje založené na tom, že různé skupiny spolu mohou nekonfliktně a rovnoprávně koexistovat v rámci jedné společnosti.
- Usilovat o rozvoj empatického a tolerantního myšlení.
- Předcházet xenofobnímu způsobu uvažování a podporovat chápání každého člověka jako jedinečné bytosti.

Dlouhá cesta k novému domovu

Jak to změnit?

- U obyvatel ČR přetrvává zkreslený a stereotypní pohled na cizince. Cizinci, kteří k nám přicházejí z různých zemí, jsou vnímání rozdílně. Převážně negativně jsou vnímání cizinci z tzv. východních zemí (např. Rusko, Ukrajina, Mongolsko, Vietnam, arabské země), naproti tomu lidé ze členských států EU, USA nebo Velké Británie jsou často vnímání jako sympatičtí, žádoucí návštěvníci. Stejná nálepka pro celý národ či etnikum může vyvolat nedůvěru, strach, xenofobii. V některých případech tyto projevy mohou dokonce přerůst až v otevřené rasistické projevy vůči příslušníkům jiných národností.
- seznámit žáky / studenty s procesem migrace, uvědomit si složitost tohoto procesu, který v sobě zahrnuje četné překážky, odpírání a značnou odvahu jedince čelit neznámému a jít dál,
- pochopit pocity samotných migrantů, které mohou být převážně negativní a frustrující, a obtížnost se s těmito pocity vypořádat,
- změnit pohled na jednotlivé země. Uvědomění si, že cizince často kategorizujeme na základě dílčích, mnohdy zkreslených a neúplných informací o některých zemích či národech,
- zvýšit schopnosti empatie a pochopení situace imigrantů.

The background features a series of overlapping, layered shapes in shades of blue and yellow. The blue shapes are on the left, transitioning into yellow shapes on the right. The layers create a sense of depth and movement, resembling a stylized landscape or a modern architectural design. The bottom edge of the image is torn, revealing a white surface where the text is located.

Dlouhá cesta k novému domovu

Migrace

- Pod pojmem migrace rozumíme přesun člověka z jednoho místa (prostoru) do druhého místa pro život. S migrací je spojena změna bydlení, obživy (či zaměstnání), sociálních vztahů, ale také nabývání nových hodnot pro jedince i skupiny, které nemusí být vždy ziskové, ale také ztrátové, přesto se jedná o proces lidem, respektive lidstvu přirozený.
- Migrace je proces, který ovlivňuje skrze své příčiny a následky nejen životy účastníků přesídlení, ale také sociální prostředí původního i nového prostoru. „Migrace se výrazně podílejí na proměnách způsobu života nejen v jeho praktických formách, ale také v myšlení lidí.“ (Brouček, 2018, s. 3)
- Migrací se zabývá řada sociálních věd, především etnologie, antropologie, sociologie, sociální geografie, demografie, historie, politologie.
- **Slovníková definice (rozšiřující učivo):**
  - ***Migrace*** (z latiny: migrātiō – stěhování)
  - *přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a *úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a *kulturní změny obyvatel na všech úrovních. Podstatné jsou otázky, zda migrace byla vědomá a záměrná, zda nové teritorium bylo již osídleno jinou populací, do jaké míry probíhala migrace násilně aj. Z evolučního hlediska jde o jednorázovou událost; je to vlastně přemístění se populace nebo její části z jedné lokality na jinou, přičemž lokality se nemusí lišit ve smyslu definice ekologické niky. Migrace může mít dlouhotrvající účinek, ale nemusí být spojena s následnou *kolonizací. Příčiny migrací mohou být různé, pozitivní i negativní. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje (Malina, 2009).*

Národnostní menšiny

- Vymezení pojmu národnostní menšina a příslušník národnostní menšiny stanoví zákon 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně § 2 zní:
- Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.
- Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.

Národnostní menšiny zastoupené v Radě vlády pro národnostní menšiny

- [Běloruská menšina](#)
  - [Bulharská menšina](#)
  - [Chorvatská menšina](#)
  - [Maďarská menšina](#)
  - [Německá menšina](#)
  - [Polská menšina](#)
  - [Romská menšina](#)
  - [Rusínská menšina](#)
  - [Ruská menšina](#)
  - [Řecká menšina](#)
  - [Slovenská menšina](#)
  - [Srbská menšina](#)
  - [Ukrajinská menšina](#)
  - [Vietnamská menšina](#)
- Lyceum Řekyň
  - <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11690334848-sousedu/419236100111012/>
  - „Etnický zázrak“

Na základě čeho tedy konstruujeme obraz světa, v němž žijeme?

- Na základě kulturní podmíněnosti, kořenů, z nichž vycházíme. Přenášené zkušenosti našich předků, naší komunity, ovlivňují vzorce chování, které získáváme socializací. Podstatnou součástí procesu socializace je škola a vše s ní související.
- **Co odlišuje lidský druh od ostatních, co činí člověka člověkem => je to sdílení kultury.**
- **Schopnost efektivně fungovat ve dvou různých kulturách nazýváme jako biculturalismus.**

Multikulturní ideologie

- vycházela dříve z pluralistického pojetí multikulturalismu, jeho klíčovým motivem je přesvědčení, podle kterého je možné vysvětlit jednání jedince, ale také ho odhadovat na základě znalosti historie a kulturních zvyklostí skupiny, jejíž je jedinec součástí (Moree, 2008, s. 23–26).
- Zásadním limitem tohoto přístupu je z toho plynoucí tendence popisovat sociokulturní jednotky jako **homogenní a statické skupiny** a **selektivnost** při výběru informací, které o nich ve veřejném prostoru, případně mediálním diskursu podáváme.

Dichotomie „my“ a „oni“

Často je identita založena na dichotomii „my“ a „oni“.

Naše identita, často chápána jako etnická identita, je brána jako neměnný faktor determinující člověka, přičemž je z praktického hlediska irelevantní, zda je vnímána jako něco vrozeného, nebo naučeného.

Je to **naše identita**, jejíž stálost nám poskytuje pocity sociálního bezpečí, její proměnlivost je přijímána často s despektem, protože je vnímána jako element ohrožující jistoty, které v rámci své komunity máme.

Identita je dynamická a proměnlivá

- **Do identity vrůstáme.**
- Identita vzniká pozvolna tak, že dítě dostává odpovědi na své otázky o tom, kým je, ale také o tom, kým není. Nejde totiž jen o to, za koho se považuji já sám, ale také o to, za koho mě považují ostatní. Identita je dynamická. Její jednotlivé vrstvy a složky vznikají po celou dobu života nositele.
- Nové životní události nás často nutí naši identitu redefinovat.
- **Identita je mnohvrstevnatá.** Kategorie, s kterými se během života identifikujeme, jsou definovány nejrůznějším způsobem – genderově, etnicky, národnostně, sociálně nebo nábožensky. Průnikem těchto kategorií je právě naše identita.

Identita je hybridní

- **Identita je hybridní.** Dítě vyrůstající v multikulturním prostředí, daným např. různorodostí jeho rodičů, může sdílet dvojí identitu či smíšenou identitu. Nejsme nuceni si vybírat pouze jednu z nabízených identifikací, můžeme být např. Čechy i Slováky i Romy, stejně tak jako obyvateli Prahy.
- Identita mající dynamicko-mnohovrstevnatě-hybridní charakter předpokládá, že **respektujeme právo na sebeurčení**, jen tak dáme sobě i druhým svobodu identifikovat se s těmi skupinami, které nás formují (Moree, 2015).

Globální civilizace

- V rámci globalizace ve společnosti dochází k řadě proměn, které jsou způsobeny řadou procesů podporujících změnu kultury, proměnu národů, států a jejich obyvatel, které činí stále více na sobě vzájemně závislými a propojenými (Kottak, C. Ph. 2011, s. 42-43). Tak v procesu globalizace dochází stále více k nárůstu vzájemných vazeb a závislostí mezi státy, národy i lidmi. **Kulturní difúze, migrace a kolonialismus vnesly do různých oblastí světa totožné kulturní znaky, symboly a ideje.**

Bikulturalismus

- označuje schopnost jedinců nebo skupin efektivně fungovat ve dvou kulturách současně. DomNwachukwu (2010, s. 64) považuje „schopnost lidského rodu efektivně fungovat na více než jedné platformě za vrozenou“. Uvádí, že některé ženy jsou např. přirozeně zároveň učitelkami, matkami, manželkami apod., nebo že „někteří lidé mají rádi šťouchané brambory s omáčkou a krocana k večeři, a také milují sushi“. To jsou dle něj lehce prokazatelné příklady, co znamená žít bikulturně.

- Viz Irena a Milan
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1131721572-babylon/418236100152024/>

Iva Dubuissez — Irena a Milan Balabánovi

PREMIÉRA: Sobota 24. 11. 2018 na ČT2

Transnacionální rodina

- Transnacionální rodina zahrnuje členy doma i v zahraničí, vystupuje navenek jako jednotná sociální skupina, udržuje společný majetek, většinou v domovské zemi, udržuje zvyky, rituály a tradice národní či etnické kultury, z níž pochází její členové. Transnacionální rodiny jsou nejčastější u Tonganů, Pákistánců, Sikhů, Číňanů, ale ve střední Evropě také u Vietnamců.

Hybridní kultura

- Členové transnacionální rodiny tak získají dva domovy.
- Ač je k migraci vedly dočasné důvody, nejčastěji ekonomické nebo politické, a tyto pominuly, velká část migrantů se již nevrátí nikdy do své domoviny.
- Avšak nepřestanou se cítit jako Pákistánci nebo Tongané, naopak v rámci ukotvení v nové zemi svého působení zdůrazňují svou identitu skrze svou aktivitu ve veřejném prostoru; prostě vedou svůj způsob života jak doma, tak v zahraničí.
- Mnozí migranti v nových domovech po čase cítí, že vytváří v nové domovině autentičtější verzi způsobu života než ti, co zůstali doma, jejich kultura se stane hybridní a má schopnost se reprodukovat i na cizí půdě.

„Škola je odrazem společnosti, k níž patří.“

Přizpůsobení?

- **Nejsme ochotni hledat s nimi společnou cestu, snažit se rozumět a porozumět.**
- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1131721572-babylon/dily/vysilani/>

Jaké to je být Čechem v zahraničí ...

- <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/214411000100917/obsah/350920-krajane-v-zahranici>
- Krajané ve světě
- <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096898594-udalosti-komentare/218411000370927/obsah/646666-krajane-zijici-v-zahranici>
- Libuše Stráníková
- <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097944695-nas-venkov/316294340070001-pemci>
- Náš venkov...
- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1131721572-babylon/418236100152020/>
- Adelaide. Hlavní a nejlidnatější město státu Jižní Austrálie.

Diskuse a závěry

Přizpůsobení?

„Kvalita života příslušníků odlišných etnik u nás záleží na tom, zda se dokáží přizpůsobit, a to nejen v některých aspektech,

ale ve všem.“

O kolik Čechů by svět přišel, kdyby se naši emigranti v nových domovech přizpůsobili ve všem majoritě?

MKV NOVĚ

- Multikulturní ideologie vycházela dříve z pluralistického pojetí multikulturalismu, jeho klíčovým motivem je přesvědčení, podle kterého je možné vysvětlit jednání jedince, ale také ho odhadovat na základě znalosti historie a kulturních zvyklostí skupiny, jejíž je jedinec součástí (Moree, 2008, s. 23–26).
- Zásadním limitem tohoto přístupu je z toho plynoucí tendence popisovat sociokulturní jednotky jako **homogenní a statické skupiny** a **selektivnost** při výběru informací, které o nich ve veřejném prostoru, případně mediálním diskursu podáváme.

Jaké by multikulturní vzdělávání mělo být?

- Vycházet z pojetí multikulturalismu jako ideje založené na tom, že různé skupiny spolu mohou nekonfliktně a rovnoprávně koexistovat v rámci jedné společnosti.
- Usilovat o rozvoj empatického a tolerantního myšlení.
- Předcházet xenofobnímu způsobu uvažování a podporovat chápání každého člověka jako jedinečné bytosti.

Cíle:

- odhalit vlastní předsudky při posuzování lidí na základě prvního dojmu,
- uvědomit si, že předsudky mohou být v nás samotných často velmi hluboce zakořeněny, takže si jejich působení na naše jednání mnohdy vůbec neuvědomujeme,
- vnímat pojem předsudek v širším kontextu, nikoliv pouze ve spojení s příslušníky jiných kultur, národností či etnických skupin,
- uvědomit si, že naše jednání ovlivněné předsudky může mít na člověka, který se stal objektem takových postojů, často i velmi závažné důsledky,
- vžít se do pozice člověka, vůči kterému jeho okolí jedná pod vlivem předsudků.

PRO multikulturní vzdělávání

- Diverzita se postupně projevuje i v naší společnosti.
- Multikulturní kompetence jako základní kámen tolerantní, pluralitní, multikulturní či interkulturní společnosti.
- Oprávněná potřeba vnést toleranci a pochopení k odlišnému do edukačního procesu i praxe.

Multikulturní kompetence

- Mezi **multikulturní kompetence**, které neodlišujeme od interkulturních kompetencí, můžeme dle analýzy Jakuba Hladíka (2010, s. 27–47) řadit znalost a ocenění významu a potřeb kulturně znevýhodněných skupin a jednotlivců, uvědomění si vlastních předsudků a kulturní nadřazenosti, znalosti z oblasti mezikulturních vztahů jako např. problematika akulturace nebo rozvoj kulturní identity, schopnost používat znalosti k rozvoji kulturní senzitivity a uvědomění si vlastního etnocentrismu. Mezi **multikulturní znalosti** patří uvědomění si vlastních kulturních hodnot, hlubší porozumění kulturní různorodosti a odlišným světonázorům, znalost odlišných kulturních specifik a uvědomění si jejich dopadů. Znalostní základnu vhodně doplňují **interkulturní dovednosti**: naslouchat, pozorovat, interpretovat nebo analyzovat a hodnotit. Na základě těchto znalostí a dovedností nabýváme nezbytné postoje: respekt k ostatním kulturám a kulturní diverzitě, otevřenost k interkulturnímu učení a k lidem z odlišných kultur, zvědavost a touha po odhalování nového. Žádoucími výstupy interkulturních kompetencí jsou schopnost adaptace na odlišný komunikační styl a chování, flexibilita v mezilidské komunikaci a jednání, kulturně relativní pohled a především empatie. „Osvojování si interkulturních kompetencí je proces, který není nikdy završen, je celoživotní“ (Hladík, 2010, s. 42).

Kulturní kapitál

- Rozdílné kulturní zázemí můžeme nazvat dle Pierra Bourdieuova kulturním kapitálem, který je považován za primární zdroj sociálních nerovností ve společnosti a společně s kapitálem sociálním tak v současné společnosti představuje významnější faktor než kapitál ekonomický, byť spolu všechny do určité míry souvisejí.

- **Kulturní kapitál** je dán každému člověku v závislosti na prostředí, v němž jako dítě vyrůstal. Je tedy utvářen zejména procesem socializace, skrze který jedinec získává určitou sumu znalostí a dovedností, které po celý život uplatňuje a dále rozvíjí. Do kulturního kapitálu dle Bourdieua zahrnujeme jednak intelektuální a fyzické vlastnosti člověka (tzv. vtělený kulturní kapitál), jednak určité kulturní artefakty (např. knihy, umělecké předměty apod.) vyskytující se v domácnosti (tzv. objektivní kulturní kapitál) a v neposlední řadě získané vzdělání a akademické tituly (tzv. institucionalizovaný kapitál), kteréžto jsou v současné společnosti nejvíce ceněny, a tedy považovány za hlavní indikátor společenského statusu (srov. Greger, 2006, s. 36–37). Kulturní kapitál zrcadlí se ve vysokoškolském diplomu je předpokladem prestiže ve společnosti, neboť se pojí s elitní vrstvou společnosti, která se jejich prostřednictvím reprodukuje.

***„Škola je odrazem
společnosti, k níž patří.“***

Na základě čeho tedy konstruuujeme obraz světa, v němž žijeme?

- Na základě kulturní podmíněnosti, kořenů, z nichž vycházíme. Přenášené zkušenosti našich předků, naší komunity, ovlivňují vzorce chování, které získáváme socializací. Podstatnou součástí procesu socializace je škola a vše s ní související.
- **Co odlišuje lidský druh od ostatních, co činí člověka člověkem => je to sdílení kultury.**
- **Schopnost efektivně fungovat ve dvou různých kulturách nazýváme jako biculturalismus.**

Rasa a dějiny

- **Rasismus je pak nutno brát v potaz jakožto sociální konstrukt.**
- Posuneme-li lidskou různorodost do středu našeho zájmu, pak můžeme nastolit takové společenské klima, v němž budou tolerováni ti, kteří se v naší společnosti liší od většiny, můžeme přispět k odstranění různých forem diskriminace a tím přispějeme k rozvoji společnosti do té míry, že již navždy přestane záležet na tom, jakého jsme původu, postavení, barvy pleti, zda-li jsme Chorvat nebo Srb, uděláme pro budoucnost našich dětí víc než dosud.

Jaká by multikulturní výchova měla být?

- Vycházet z pojetí multikulturalismu jako ideje založené na tom, že různé skupiny spolu mohou nekonfliktně a rovnoprávně koexistovat v rámci jedné společnosti.
- Usilovat o rozvoj empatického a tolerantního myšlení žáků.
- Předcházet xenofobnímu způsobu uvažování a podporovat chápání každého člověka jako jedinečné bytosti.

PRO multikulturní výchovu

- Diverzita se postupně projevuje i ve školních třídách.
- Multikulturní výchova jako základní kámen tolerantní, pluralitní, multikulturní či interkulturní společnosti.
- Oprávněná potřeba vnést toleranci a pochopení k odlišnému do edukačního procesu.

Závěr

- **Multikulturní výchova a multikulturalismus v edukační praxi** můžeme pojímat různorodým způsobem, multikulturní vzdělávání tak má vícero podob, a sice na základě toho, jak je nastaveno učitelem v praxi, pak dosahuje také vícero cílů.
- **Dana Moree:** Obecně však platí, že „interkulturní vzdělávání může vést k podpoře reflexe a kritického myšlení, stejně tak však může posilovat již existující stereotypy. Kam se nakonec přikloní, závisí na mnoha okolnostech. Jednu z nich však můžeme ovlivnit zásadně – jde o to, jak se k tématu postaví samotný učitel nebo lektor“ (Moree, 2015, s. 184).

Diskuse

